Ч. 274 Пятниця 9 (21) грудня 1894. Рік IV.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улица Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жаданє і за зложенем оплати почтовоі.

Рекламациі незапечатані вільні від оплати почтовоі.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскоі“.

Передплата у Львов в Адміністрациі „Ґазети Львівскоі“ і в ц. к. Старостствах на провінциі:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року зр. 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року зр. 2·70
на чверть року зр. 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

З Ради державноі.

В Палаті послів вела ся ві второк дебата над законом о конкуренциі церковній. Єсть то справа, котра доси і громадам і отцям духовним робила нераз дуже богато клопоту, коли розходило ся о то, щоби ставити або направляти церковні будинки і покривати взагалі потреби церковні. Після постанов закона з 7 мая 1874 покривали доси ті потреби громади, о скілько не було на то в парохіі власного майна або якихсь инших средств церковних розділенем складки на членів парохіі. Але міродайною основою для обовязку до такоі складки, було після того закона в першім ряді то, що той був обовязаний до такоі складки, до конкуренциі на потреби церковні в парохіі, хто в тій парохіі мешкав. Коли-ж знайшли ся такі люди, що хоч в дотичній парохіі мали якусь посілість, від котроі платили податок, але в ній не мешкали (т. зв. forenses), то іх не можна вже було потягнути до обовязку конкуренцийного, а через то круг обовязаних до конкуренциі на потреби церковні меншав. З того виходили нераз жалоби і процеси та всілякі неприятности. Щоби раз зробити конець тим невідрадним відносинам, предложило правительство проект закона, над котрим вела ся в Палаті послів нарада.

Як комісия так і повна Палата згодили ся на то, щоби всіх тих, що платять безпосередні податки (отже й платячих податок зарібковий і доходовий) потягнути до конкуренциі. Кількох бесідників противило ся параграфови шестому закона, після котрого властителям патронату треба би дати полекшу, а то длятого, що іх можна би потягати подвійно до конкуренциі, раз яко податників, а відтак яко патронів. Ухвалено отже сей параґраф 96 голосами против 73 і постановлено ним, що суму плачену з титулу патронату треба вчислити до складки в парохіі, а складку треба лиш тогди і о стілько платити, о скілько она не переступає суми плаченоі з титулу патронату.

В дебаті над сим законом забирали голос посли: Ручка, Копп, Абрагамович, Фукс, Перґельт, міністер просьвіти др. Мадейский і другі. Параґраф 1. принято без зміни після внесеня комісиі. При §. 2. поставив пос. Абрагамович поправку, в тім дусі, щоби було зовсім ясно сказано, хто єсть обовязаний до конкуренциі. — §. 3. ухвалено після стилізациі шефа секциі Маєра: Коли якась фізична або правна особа, якесь товариство або стоваришене, обовязане в міру приписаного після податку зарібкового або доходового розділу складки, має в кількох округах парохіяльних, що лежать в одній громаді податковій, своі адміністрациі для веденя руху або інтересу, то податок зарібковий і доходовий яко підставу до складки на дотичні округи парохіяльні, взглядно припадаючі на громаду податкову части, треба розділити після відношеня числа католицких мешканців того обряду, котрого потреби мають бути покриті складкою.

Пос. Копп противив ся сему законови взагалі доказуючи, що він ще не на часі, позаяк тепер лагодить ся реформа податкова. — Мін. Мадейский, сказав єму на то, що все ліпше єсть ворогом доброго. Позаяк конкуренцию церковну хоче ся зробити ще ліпшою, то виступає ся против того, щоби она була доброю. Сей закон поставив собі за скромну ціль здоймити тягари із економічно слабших плечий а поставити на сильнійші доси. Після сего закона мають бути утворені дві катеґориі обовязаних до конкуренциі, раз т. зв. forenses, т. є. тих, що не мешкають в парохіі, але мають в ній движиме і недвижиме майно, а відтак правні особи, товариства і стоваришеня, котрих майно находить ся в парохіі. О якімсь дарунку для властителів більшоі посілости через сей закон не може бути й бесіди, скорше хиба о дарунку для менших властителів.

§§. 4 і 5 а відтак §§. 7 і 8 ухвалено без дебати. — §. 9 звучить: О спорах з приміненя сего закона рішає власть адміністрацийна в дорозі звичайноі інстанциі. Пос. Копп ставив до сего параґрафу поправку, але Палата відкинула еі. — §. 10 ухвалено без зміни а наконець ухвалено і цілий закон в другім і третім читаню.

Допись.

Від угорскоі границі.

(Що може старанний душпастир або порядки в селі Яблониці коло Делятина).

Позаяк на нас сповнила ся пословиця, що й в наше віконце засьвітить сонце, поспішаємо з цілим руским сьвітом поділити ся тою радістною вістию і просимо Вас, Пане Редактор, ласкаво помістити то в своій Ґазеті.

Ото до 1892 р. панувала у нас тьма кромішна; ми не знали в нашім селі нічого про сьвіт Божий, про Русь сьвяту, про добро гро-

Дезертир.

(Образок з пруского судівництва войскового — бар. Шліхта.)

Станислав Шафранек був собі такий дурний, що ніхто би не повірив. В маленькім польскім сільци, де уродив ся, витирав шкільні лавки аж до чотирнайцятого року житя без найменшоі користи для себе, а в вільних пополуднях пас гуси. По першій сповіди пішов він за погонича, а відтак став робітником. Був то великий, сильний, широкоплечий хлописко ві широми синими очима та щирим і честним виразом лиця. Єго уважали за доброго робітника, але чим ставав сильнійший, тим робив ся і дурнійший. Так надійшов день, коли Станислав Шафранек мусів ставити ся до бранки. З вдоволенем спочили очи строгого лікаря полкового на сім здоровезнім хлопі: славна постава, широкі груди, прості ноги, здорові зуби, чудесний інфантерист. Але чоловік бачить лише те, що має перед очима; отже й Шафранковоі дурноти ніхто не добачив, а хоч би она того дня й була показала ся, то се нічого-б єму не помогло, бо в ряді тих хиб, що хоронять від войсковоі служби, не записано дурноти.

Чверть року опісля стояв Шафранек разом з цілою купою нових рекрутів на подвірю в касарни і цікаво та зі страхом роздивляв ся по чужім і незвичайнім для него окруженю. Високі мури окружали подвіре, котрим офіцири і підофіцири спішно перебігали то сюди то туди; всюди було чути голосну розмову, лайку та команду, вартовий перед арештом, що стояв зараз коло касарні, переходжував ся поволи з карабином на плечи, а старші вояки поглядали з легковажною усьмішкою на „дурних“ рекрутів

Він так задумав ся, що й не почув, коли перечитали єго імя. „Шафранек — Шафранек“.

Полковий писар, що доси голосно перечитав яких чотириста імен, напружив свій утомлений, охриплий голос, що мав сили. Аж тепер пробудив ся Шафранек із своєі задуми і вхопив малий ручний куферок, що стояв перед ним на земли. „Тут“.

— Не чуєш, дурню?

Сильна рука фрайтра схопила єго за плече, кілька хвиль опісля приділено єго до семоі компаніі, а знов за короткий час опинивсь він з товаришами в маґазині, де бодай на зверх зроблено з него вояка. Але й тут не обійшло ся неборакови без штурханців. Нетерпеливо перекидав маґазиновий підофіцир велику купу лежачих перед ним кабатів.

Аж приступив Шафранек.

— Як великий? — спитав підофіцир.

Але він мовчав, бо й звідки-ж міг знати, як він за великий? А розлючений капраль накинув ся на рекрута, що не розумів і четвертини тих всіх погроз і страхів, якими єго лякано, бо по німецки знав він лише дуже мало. Правда, що в школі була се для него викладова мова, але дома говорили родичі все по польски, а й пізнійше, коли він пішов в чужину, розмавляв майже заєдно своєю рідною мовою. Отже стояв тепер перед своім наставником, дивив ся на него і не знав, що то все має значити.

На другий день читано рекрутам военні артикули. З отвореною губою слухав слів, що несли ся до его уха, арешт, вязниця, тюрма, ґарнізон, кара смерти, все те мішало ся в єго голові. Відтак прийшли численні провини, яких він доси і з назви не знав, а котрих значіня цілковито не розумів, він не понимав з того всего нічого і зложив присягу, не знаючи, що присягав.

Відтак розпочала ся служба. В школі був Шафранек страховищем для свого офіцира, що мимо всіх заходів не міг від него видобути ні одноі відповіди, при екзецирці доводив підофіцира до розпуки. Він рад би був як найліпше робити все, чого від него хотіли, але не міг. Напружав всі своі сили, щоби зрозуміти і поняти, що єму говорили та показували, але годі....

— Він за дурний! — кричав з розпукою фрайтер, підофіцир повтаряв то за ним, офіцир напоминав єго, щоби якось більше брав ся до служби, капітан, котрому сказали, що він найдурнійший рекрут, виголосив до него довженну

мадске. Наша відомість сягала лишень до суду в Делятині. Поради не могли ми нігде знайти, а не то просьвіти. Цїла наша порада була у лихварів, котрі нам всїлякими способами радили, но так, аби нас визискати, розпїячити, а потім з ґрунту вигнати і обернути на наймитів. Много людий потратило ґрунта й повмирали в лихварских домах, а по смерти не було чим і грішного тїла покрити. Много з нас сидїло на віру без шлюбу, часто навіть кревні межи собою або один з другим поміняли ся за жінки за гарнець, два горівки; дїтий незаконних було нераз і по кільканайцятеро на рік. Церков нуждєнна маленька, заледво містяча в собі 100 людий, але й тая була в недїлї й сьвята порожна; помешканє пан-отця опущене, на цвинтари пасла ся жидівска маржина (худоба). Канцелярия громадска містила ся в шинку а ради відбували ся при горівцї. Но за тоє инші убирали ся в атласи та шовки а моржини та дробини (овець) мали стадами; християнин здалека здоймав кресаню, та цїлував їх по руках а нераз і ногах.

Так дїяло ся у нас до 1892 року. В 1891 роцї померли наш старенький пан-отець — земля най їм буде пером — а в роцї 1892 дістали ми в ласки божої на пароха пан-отця Мелетия Недїльского. Як нинька памятаємо, коли приїхав п. комісар і о. декан віддавали новому пароховп парохію, а дїяло ся се на сьв. Юра. Прийшли й ми межи иншими на приходство, й були сьвідками, як пан-отець поговоривши про тутешні відносини, дуже посумнїли, що аж сльози стали в очах. Но з тим днем зачало у нас сонце сходити. Нові пан-отець помимо що Бог їх навістив нещастем, а то таким що панїматка тогди тяжко хорували у Львові, неупадали на дусї, але взяли ся щиро до працї. В церкві і поза церквою, чи то при хрестинах, чи похоронах, чи при якій небудь нагоді зачали людий на добру дорогу то просьбами то грозьбами наводити, зачали людем представляти, до чого таке житє їх доведе, і на диво до року много людий зачало від шинків сторонити, а церковця стала наповнювати ся, а густо часто не могли люди в церкві помістити ся, так, що нинї мусимо нову величаву церков будувати, ба уже й грошї складаємо добровільно, без конкуренциї, камінь на фундаменти уже звезений, материял в лїсї трачі ріжуть, гонтарі гонти роблять, ба й майстра з Яворова уже ми згодили. Богато людий поучені своїм любим пан-отцем залишили піяньство, позакидали годівлю чужої маржини; сїно, що давнїйше з'їдала чужа маржина, попродали й за тоє власної накупили. Треба бо знати, що за зимованє одної штуки плачено господарям 5 зр. а нераз і менше, а тимчасом коштувала зимівля від 10 до 15 зр. Муку і иншу поживу купували ми дома у жидів а тепер спроваджуємо о много дешевше з Коломиї. Ба, уже було кілька випадків, що ґазди відкупили землю, котру були продали. Часто в потребі, особливо коли ходить о яке закупно землї, заратовують людий пан-отець своїми грішми і то без жадної провізиї. Лихварі ходять проклинаючи й виговорюючи на пан-отця всїлякі річи, але люди нинї з них сьміють ся. А коби-сьте видїли, що у нас в недїлю дїє ся? Люди йдуть до пан-отця по всїлякі ради як на Йордан по сьвячену воду, так, що нераз і то лїтом при сьвітлї, отираючи піт з чола, уділяють пан-отець людем своїх рад і наук, а кождий чоловік вийшовши від пан-отця, чує ся на души і тїлї покріпленим. Канцелярия громадска вже не в шинку. З жиючих на віру лишило ся ще 3 пари чужих наймитів — всї инші повінчали ся або повернули до шлюбних жінок, а було їх звиш 40 пар. Нинї ми знаємо, що ми ґазди в селї, нинї ми знаємо, що то віра християньска і що то Русь сьвята. Ми заложили уже касу позичкову, а ц. к. Намістництво уже статути потвердило, а з весною заводимо уже читальню. Словом, ми відродили ся на сьвіті, а все то з волї й працї одного чоловіка, нашого любого пан-отця. О коби богато таких пан-отцїв, а добробит борзо загостив би межи нашим селяньством.

Федор Зубчак, війт; *Василь Товченюк*, *Іван Личковский*, *Прокоп Мироняк* радні.

Перегляд політичний.

Міністерство торговлї оголосило розпорядженє, після котрого в силу Найв. рішеня мають бути утворені самостійні склади тютюну в Перемишли, Ряшеві, Станїславові, Новім Санчи, Вадовицях, Коломиї, Сяноку і Самборі.

Віденьска ґазета урядова оголосила додаток до розпорядження міністерства з дня 7 с. м. о сьвяткованю недїлї, після котрого в недїлю перед Різдвом можуть бути склепи отверті по полудни від 3 до 6 години вечером.

Після дотеперішної диспозициї коронация царя і цариці має відбути ся в цьвітни 1895 р. — З Петербурга доносять до Pol. Corr., що в тамошних кругах політичних зробила велике враженє статия журнала „Вістн. Евр." критикуюча остро з лїберального становища правлїнє померщого царя і домагаюча ся широких реформ в адмінїстрациї. Звернуло то загально увагу всїх, що цензура перепустила сю статию.

Перша японьска армія під проводом ґен. Катсура побила дня 13 с. м. коло Гаї-ченґ знову хіньске войско. На сам вид японьскої армії утекло 3000 Хінців в тій хвили, а лиш відділ зложений з 1500 ставив якийсь час опір а опісля так само розбіг ся. Японцї заняли місто, а в їх руки дістало ся богато материялу воєнного, кілька пушок і великі засоби провіянту.

Новинки.

Львів дня 20 грудня.

— **Учителями шкіл народних** іменовані: о. Алексїй Грицик гр. кат. катехитом в муж. школї видїловій і 6-кл. женьскій в Сокали. Петро Лїщиньский учителем в Крехівцях. Аврелїя Т. Берґівна мол. уч. в Прецлаві. Осип Вільк ст. уч. в Мельци. Софія Арбесбавер мол. уч. в Чукві. Текля Талпаш управ. в Чашинї. — Суплентами ґімназияльними іменовані: др. Алєксандер Чучиньский в Кракові і о. Мих. Мриц в IV. ґімназиї у Львові.

— **Головний видїл товариства „Просьвіта"** у Львові упрашає сим на підставі §§. 28 д) і 50

бесїду, з котрої він нїчогісенько не порозумів, а майор велїв єго собі навіть раз показати на подвірю. В своїй недоли нераз бідний Шафранек потай людий гірко заливав ся сльозами; де не прийшов, де не показав ся, всюди висьмівали єго за дурноту, кепкували собі з него, дразнили і знущали ся над ним. Коли-б він не був такий добродушний, то був би може вхопив найбільших крикунів з між своїх товаришів та натовк їх до себе головами, але він взяв собі свою біду до серця, ставав все сумнїйший, не їв і не пив, сидів все сам в своїм кутику, підперши голову рукою і думав.

Аж одного дня десь щез. Рекрути мали предложити кождий свою власноручно писану житєпись. Своїми грубими, нескладними пальцями, що Бог знає коли держали перо в руцї, написав він був по кількох годинах кілька стрічок і віддав. Розлючений сею нескладною писаниною підофіцир, роздер картку і кинув єму під ноги та спитав, чи він гадає, що то можна показати капітанови таку „мазанину". По лици Шафранка покотили ся сльози.

— От дивіть ся на него! — крикнув підофіцир. — Кажу тобі, хло', що коли до завтра рана не напишеш якоїсь розумної житєписи, то побачиш, що буде.

Коли вже всї вояки полягали, сидів ще Шафранек при лямпі і пробовав написати задачу; сльози котили ся заєдно по єго лици, але робота не поступала, се переходило єго сили. Тихо встав він зі стільця, заложив шапку на голову і вийшов з комнати. Хотів іти, куди, все одно. Коби лише з касарнї! Він знав, що то, що хотів зробити, було заборонене, але він не мав найменшого понятя о вазї своєї провини. Що було у него на думцї зробити з собою, не міг би був і сам сказати, був так пригноблений і приголомшений, що навіть не знав, що робив. Неспостережено удало ся єму перейти через отворені ще двері касарнї; коли-б так був застав двері замкнені, був би вернув ся, хоч би лиш длятого, що двері були замкнені; але що они були отворені, то пішов, немов би то мусїло бути. Він нїчого не думав, ішов все наперед без гадки, аж нараз опинив ся перед самим двірцем зелїзницї. Нараз прийшло єму на гадку: а що, як би ти поїхав домів до родичів? Грошї мав коло себе, він був тверезий, порядний чоловік і зложив собі гарний крейцар. Спитав о поїзд; случайно відходив найблизший поїзд за чверть години. Він зайшов до ждальнї і з'їв хлїба з маслом; цїлком не думав, що єго можуть шукати і тут найти, і коли-б єго найшли, був би спокійно назад вернув. Про се, щоби утїкати, він зовсїм не гадав, він хотів лише піти куди небудь, де би єму було лїпше.

Коли вкінци по довгій їздї зелїзницею опинив ся в своїм роднинїм селї, арештував єго жандарм вже на двірци. Телєґраф зробив свою службу і Шафранка вислано ще того самого дня назад до єго ґарнїзону. Єго завели до слїдчого арешту і на другий день розпочало ся переслуханє.

Баталїонний ад'ютант, ще молодий панич мав перевести чимчасове слїдство.

— Звертаю вашу увагу — сказав — що ви стоїте тут перед судом, та що брехня і переченя потягнули би за собою лише заострене вашої кари. Отже розкажіть менї, що вас спонукало покинути потайки службу у войску.

Шафранек мовчав і дивив ся перед себе.

— Питаю ся вас, звідки взялась у вас гадка покинути войско. Чи ви мене зрозуміли?

— Так, пане лейтнант.

— Отже розповідайте, лише скоро, бо у мене ще більше роботи.

Шафранек знов мовчав, та й що тут розповідати?

Офіцир бубнив нетерпеливо пальцями по столї: — Ну, скажете? Впрочім, видко, що з вас якась досить забита голова.

В очах Шафранка появили ся сльози, але офіцир крикнув гнївно: — Лише не плачте, я то вже знаю, насамперед робить ся найбільші дурницї, а відтак плаче ся, то все стара істория. А тепер говоріть, чого ви утїкали?

— Бо я такий дурний, пане лейтнант. — Сї слова вимовив він якось так зворушаючо і безрадно але знов і так якось сьмішно, що офіцир розсьміяв ся на голос.

— Вірю тобі, друже, що ти дурний, се-ж і в твоїм родоводї зазначено. Отже тому, що ти дурний, то ти утїк?

— Так, пане лейтнант.

— Але-ж длятого нїхто не утїкає. Та-ж то нерозуміви й самі тому не вірите, а хочете, щоби я таки направду тому вірив?

Заклопотаний Шафранек споглядав то на ад'ютанта, то на другого офіцира, відкомандованого на асистента при слїдстві, що сидїв коло вікна і дивив ся на улицю.

— Не розумію, пане лейтнант.

— Будьте ласкаві — перервав єму остро офіцир — і не удавайте, що мене не розумієте. Ви, друже, розумієте дуже добре, лише не хочете розуміти, бо гадаєте, що в такий спосіб увільните ся. Будете менї відповідати, чи нї! Инакше велю вас відвести назад до арешту, а там посидите собі, аж доки не посивієте. Скажете менї правдиву причину, так або нї? Питаю вас послїдний раз.

— Так, пане летнант.

— Отже?

— Я не міг того зрозуміти.

— Чого ви не могли зрозуміти?

— Всего, пане лейтнант.

— Але чоловіче божий, та-ж то ще ніяка причина, щоби утїкати, то нерозум! Ви прецї мусїли мати якусь причину, що вас спонукало їхати до дому.

— Пане лейтнант, менї було так тяжко при войску.

(Конець буде.)

г) статута товариства всї читальнї „Просьвіти“ в краю, щоби з кінцем сего року предложили письменне справоздане про свій розвій, а именно про число членів, про степень просьвіти і добробиту в громадї, про наради, відчити і вечерницї, які відбували ся в читальни, про фонди, якими розпоряджує читальня і про перешкоди, які належало би усунути з уваги на добро товариства, як також про потреби і жаданя читальнї. За головний видїл товариства „Просьвіта“ у Львові дня 12 грудня 1894 р. А. Тороньский, др. Кость Левицкий.

— **Складки на народні цїли.** На купно образу п. Івасюка помало збирають ся недостаючі гроші. Послїдними днями зібрано на се 11 зр. 65 кр. Просимо не забувати на сю складку — На будову руского театру прислав др. Т. Окуневский з Городенки 5 зр. 40 зр., а то: від Петра Боклащука 1 зр., від Мих. Лавришка 1 зр. і з пушки уміщеної в канцеляриї д-ра Окуневского 3 зр. 40 кр.; крім того товариство „Громада“ у Відни надїслало 6 зр. — На власний дім для „Зорі“ у Львові зібрано доси 2.316 зр. 72 кр.

— **В Калуши** повстав дня 14 грудня с. р. Народний Дім. До него вписало ся 66 членів, переважно селян і міщан. Головою товариства вибраний нотар М. Бачиньский, заступником его о. Володим. Петрушевич парох Калуша, секретарем о. Дим. Романовский, заступником его п. Ярослав Коритовский, видїловими: господар п. Петро Боднарчук з Калуша, контрольором о. Іван Козак з Підгорок, вкінци о. Дан. Шкурган з Красної, о. Іларій Січиньский з Вистови, о. Ант. Гойдан зі Збори, п. Антін Серафин і Яків Видоняк з Калуша.

— **Дирекция Народної Торговлї** у Львові просить тих впв. членів товариства, що змінили своє місце побути, щоби подали свої адреси, бо розсилає ся справоздання за рік 1893/94.

— **Читальнї Просьвіти** засновують ся в Босирах гусятиньского повіта і в Брошневі долиньского повіта. Статути подані вже до Намістництва.

— **Загальні збори** Міщаньскої Бесїди в Стрию відбудуть ся дня 23 грудня в недїлю о год. 5 в сали під Чорним Орлом.

— **Коломийска державна школа** для промислу деревного має тепер 45 учеників, між тими 17 Русинів, 11 Поляків і 7 жидів.

— **Пригадуємо** нашим впв. читачам, що лише до польского нового року мають свою вартість монети по 4 кр. і по 20 кр. Отже хто їх має, нехай позбуває ся завчасу, бо потім буде мати шкоду. Час короткий, лишає ся нецїлих дві недїли на то. Паперові риньскі можна брати і видавати ще до линия 1895 року, а вимінювати можна ще до кінця слїдуючого року в касах державних.

— **Вечір** перед днем сьв. Миколая 17 с. м. зібрав на львівскій Рускій Бесїдї звиш сотню дїтвори, не вчисляючи вдруге стілько родичів тих „малих“ і членів товариств. Устроєнем сего вечера заняв ся Клюб Русинок, що зготовив незвичайну потїху дїтям. Дїти, котрих вік не богато сягав понад 10 лїт, або й не сягав, відсьпівали прекрасно Лисенкову Козу-Дерезу. Були також гарні продукциї на фортепянї і скрипцї, почім прийшов сьв. Миколай, прогнав чортика, а з ангеликом разом роздавав дїтям дарунки. Що там гамору було, кілько потїхи! Коли-ж малі пішли до дому спати, старші бавили ся ще поза північ. Свою журбу, що сьв. Миколай не принїс їм нїчого, потїшали по змозї при буфетї. П-а Ольга Барвіньска зібрала за свої роботи льотерию 18 зр. на Шкільну Поміч і Руслана.

— **Лихварскі вчинки.** З Буківска доносять, що тамошний повітовий суд арештував там сими днями дуже небезпечного лихваря Йосля Лянґдама, ще оперував лихвою на 52 проц., а може бути й більше між тими селянами, що позичали у него гроші на еміґрацию до Америки. Арештоване наступило з тої причини, що повітовий суд зліцитував поле одного селянина, котрий заплатив вже давно свій довг лихвареви. При тій нагодї викрило ся множество инших гріхів згаданої пявки. — В Сяноцї-ж дістав ся случайно під ключ перший богач Веніґ, властитель заїздного дому і незрівнаний знаток лихварского спорту. Єго арештували з тої причини, що листонос, віддаючи ему ґазету упустив в тій хвили на землю грошевий лист на 600 зр. Дочка Веніґа підоймила письмо і вручила вітцю, а він сховав его спокійно до кишенї. Жандармериї удало ся по многих слїдствах зловити обманця і відставити до арешту. Скоро лише те стало ся, зараз виявило ся множество его лихварских штучок навіть на 100 і 150 проц. Слїдство викаже, на скілько в тім правди.

— **Наслїдки місиї.** Станїслав Манастирский, зарібник, зізнав перед кількома місяцями в часї „місиї“ в Борщеві перед сьвящеником, що 1880 року, отже перед 14 лїтами „підкусив его злий дух“, щоби підпалив хату одного господаря, дальше, що 1890 р. підпалив хату Павлючка, а 1891 р. велику загороду Гавсмана з будинками в Новім Яричеві. Шкода, яку потерпів Павлючек в Новім Яричеві, виносила около 20.000 зр., бо огонь підложений Манастирским, знищив також богато збіжа. Розкаяний палїй, на котрого не упало нїяке підозрінє, ставив ся сам в судї і признав ся до злочиньства. Длятого розпочала ся в пятницю перед львівским судом карна розправа против Манастирского, обжалованого прокураториєю о підпаленє. Манастирский, 30-лїтний мужчина, розповів цїлком отверто, яким способом кілька разів підпалив, хоч не мав нїяких ворожих намірів против осіб, котрим наробив такої шкоди. Розкаяний палїй зізнає, що в арештї являє ся ему „Пресьв. Богородиця“. На кождий спосіб єсть се незвичайний тип переступника, котрого лїкарі-знатоки уважають здоровим на умі, хоч тяжко припустити, щоби він удавав божевільного.

— **Вовки під Станїславовом.** В Микитинцях коло Станїславова напали два вовки жида тисьменицкого на гостинци в ночи. Він втїкав до недалекого млина, та не добіг і таки заїли его вовки. Другий випадок такий: Чоловік вийшов з того самого млина в ночи, а нїс на плечах муку. Зараз під млином напали на него два вовки. Він обганяв ся мішком з мукою, а сам ішов назадсь до млина. Тут вовки вирвали мішок, але чоловік чим швидше укрив ся в млинї. Навіть на мостї тисьменицкім в Станїславові видно слїди вовчі.

Штука, наука і лїтература.

Десять заповідий Божих, пояснив в 19 проповідях Петро Білиньский, гр. кат. парох в Должанцї. Тернопіль. Накладом автора. З печатнї Станїслава Коссовского. 1894. — Єсть то спора книжка, обнимаюча 249 сторін друку і написана чистою мовою народною, а відзначає ся ще й тим, що автор увзглядняв в нїй не лиш приповідки і пісні народні, але й звернув увагу на нашу історию та в своїй арґументациї старав ся також зазначити і використати момент патріотичний. Але далеко більшої ваги набирає ся книжка тим, що автор обібрав собі за предмет своїх проповідий як-раз десять заповідий Божих, найперших і найважнїйших основ цїлого житя людского. Єсть то, можна сказати, найвдячнїйший, але заразом і найтруднїйший темат для проповідника, котрий заставляє его не лиш проповідувати слово Боже і основи церкви Христової, але й робить з него практичного учителя народу, що має показувати ему дорогу, по котрій він має осягнути можливе щастє в житю тут на земли і заслужити собі на царство небесне. В десяти заповідях Божих містить ся вся мудрість, вся фільософія житя людского і длятого, щоби проповіди, голошені на сей темат, могли під сим взглядом осягнути свою цїль, вимагають великого знаня житя людского, знаня найделїкатнїйших проявів души чоловіка, его чувств, его пристрастий і похотий. Щоби вщепити глубоко в душу чоловіка ту науку, яку нам дав Господь Бог в своїх заповідях, не досить лиш бути, що так скажемо, ментором, не досить лиш казати: так роби, а так не роби, або знов вказувати: роби так, бо так робив сей або той, не досить лиш промовити до розуму, але й треба промовити до серця, до чувства так, щоби в тім, котрий слухає науки, відозвало ся таке саме чувство як то, з яким до него говорить ся, треба уміти порушити найчутливійші струни людскої души. Поваж. Автор, на наш погляд, під сим взглядом був менше щасливий; він вибрав дорогу промавляючу більше до розуму і для того в его проповідях більше цитатів як рефлексий, більше примірів з житя, як примірів з проявів души людскої. Він, видко, виходив з того погляду, що широкі маси нашого народу менше приступні для рефлексий. Ми би з тим не конче згодили ся, але все-таки не можемо его проповідям відмовити великої ваги. Автор свою книжкою збогатив не лиш нашу лїтературу церковну і дав своїм товаришам по званю добрий підручник, але й приспособив свою книжку так, що єї може читати і розуміти кождий селянин та брати собі з неї науку. А коли зважимо, що наш нарід в широкій своїй масї ще дуже потребує доброго пояснення заповідий божих, сих основ людского житя, то мусимо сказати, що книжка ся появила ся дуже в пору і заслугує на то, щоби розійшла ся в як найширші круги.

Кобзар Тараса Шевченка. Вибір поезий для народу. Частина перша. Накладом товариства „Просьвіта“. У Львові 1894. — Книжочка ся, обнимаюча 115 сторін друку містить в собі крім житєписи нашого найпершого поета 19 що найкрасших поезий. До менше зрозумілих місць або слів в поезиях додані ще й поясненя.

Народний календар Посланника містить в собі крім части календарскої ще й часть научну та забавну. Між иншим розказана тут істория заснованя новіцияту Сестер Служебниць Пр. Д. Мариї в Жужели, та жаль, що ілюстрациї додані до сеї історії, вийшли, очевидно не з вини редакциї, так погані, що можуть скорше відстрашити, як заохотити. Не можемо також згодити ся на подаване народови до читаня таких повісток або поезий, котрі мимо волї можуть доводити до антісемітизму. Кождий з нас розуміє становище жидів в нашім краю, але чи на то рада аж в антісемітизмі? Або до чого такі дотепи, як той про „праники“ (правники), що приїхали зі Львова з „вуніверзіпереверту“, або той, в котрім каже ся, що спілка на то, щоби дерти шкіру з хлопа? Пускати в сьвіт такі дотепи, значить, не ширити заохоту селяньства до висшої просьвіти та до спільної роботи, але відстрашувати его від того. Редакция „Посланника“, ґазети церковно-релїгійної, не повинна би пускати ся на таку хитку дорогу, коли не хоче, щоби о нїй казали, що она числить на пристрасти і глупоту.

Веснівка, пісня в супроводї фортепяна композиция о. Віктора Матюка, слова Марк. Шашкевича, вийшла яко 21-ий випуск Музикальної бібліотеки, видаваної коштом і заходом львівского Бояна. Цїна 25 кр.

Правда місячник полїтики, науки і письменства буде від нового року виходити двічи в місяць, 3 (15) і 15 (27) кождого місяця а передплата буде виносити річно 4 зр., піврічно 2 зр., чвертрічно 1 зр.; для заграниці: річно 10 зр. (або 8 руб.), півріяно 5 зр. (або 4 руб.). Проґрама остане та сама як доси. Пренумерату треба присилати переказом до адмінїстрациї „Правди“ у Львові ч. 8 ул. Академична.

Телеґрами.

Відень 20 грудня. Кілька поважнїйших ґазет доносить, що угорский президент мінїстрів подасть нинї на авдиенциї у Є. Вел. Цїсаря просьбу о димісию. Кажуть, що его наслїдником стане президент палати послів Банфі.

Рим 20 грудня. Кріспі і кілька инших осіб скомпромітованих банковими документами виточили Джолїтї'ому процес о клевету. Джолїтї виїхав за границю, мабуть до якогось свояка до Берлина.

Білград 20 грудня. Вибори до скупштини будуть розписані ще перед кінцем сего року.

За редакцию відповідає **Адам Креховецкий**

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.